

Architecture of Office Buildings ZUS and GOZG in Zabrze in the Light of the Theory of Critical Regionalism

Summary

The aim of this study is to examine the architectural features of the ZUS and GOZG office buildings in Zabrze, based on the interpretation of the idea of critical regionalism. Its seven points by Kenneth Frampton were used as tools for testing the elements of both buildings. The thesis of the dissertation is as follows: the ZUS and GOZG buildings in Zabrze belong to the Polish critical regionalism architecture which combines the features of modern universal architecture with elements of the traditional building culture of Upper Silesia.

Over 20 years have passed since the completion of the two office buildings ZUS and GOZG in Zabrze. Their architecture, as planned by the authors, was intended to refer to the cultural and spatial context of the place. The buildings were to interpret the cultural heritage of Upper Silesia and fulfill the requirements of modernity. After completion, the buildings have been subjected to intensive use and proven by their users. They have become the subject of many articles, critical descriptions and comments in architectural books, specialist and popular journals. They were also awarded in architectural competitions. After twenty years, the issues considered during the design of the ZUS and GOZG buildings are still important. Therefore, the idea to describe the author's thoughts and dilemmas while designing a building can be useful for everyone looking for answers to the following questions: what is architecture? What is the architect looking for when creating formal, functional and technical solutions? What are the consequences? The tests carried out may have the following meaning:

- A. This thesis can be a source material for people involved in studying issues related to the culture of Upper Silesia, and in particular the relationship between architectural tradition and contemporary architecture.
- B. Conclusions can be used as a didactic material for students, especially in the context of practical teaching of architecture.
- C. Comments made during the analysis of the discussed buildings may prove to be useful for people involved in planning, management of investment programs and for architects themselves, especially in this part of the design and construction process, which deals with aspects related to the identity and building culture.
- D. The original method of analysis can be an inspiration for architecture researchers as well as architects who want to deepen their theoretical reflection when assessing their own work.

Andrzej Duda

Architektura budynków biurowych ZUS i GOZG w Zabrzu w świetle teorii krytycznego regionalizmu

Streszczenie:

Celem niniejszego opracowania jest zbadanie cech architektury budynków biurowych ZUS i GOZG w Zabrzu w oparciu o interpretację idei krytycznego regionalizmu. Jako narzędzia do badania elementów obu budynków użyto założeń stanowiących składowe teorii krytycznego regionalizmu zapisanych w siedmiu punktach przez Kennetha Framptona. Teza dysertacji, brzmi: Budynki ZUS i GOZG w Zabrzu łącząc w sobie cechy nowoczesnej architektury uniwersalnej z elementami tradycyjnej kultury budowlanej Górnego Śląska, przynależą do nurtu krytycznego regionalizmu w Polsce.

Minęło ponad 20 lat od zakończenia budowy i oddania do użytku dwóch budynków biurowych ZUS i GOZG w Zabrzu, których architektura w zamyśle autorów, już w procesie wykonywania projektów, miała nawiązywać do kontekstu kulturowego i przestrzennego miejsca, w którym powstaje. Obiekty te miały jednocześnie interpretować kontekst dziedzictwa kulturowego Górnego Śląska i wypełniać wymogi nowoczesności. Po oddaniu do użytku i przejściu przez zamawiające je instytucje budynki te poddane zostały intensywnej eksploatacji, zostały sprawdzone przez użytkowników, stały się też tematem wielu artykułów, krytycznych opisów i uwag zamieszczonych w książkach o tematyce architektonicznej, czasopismach fachowych i popularnych. Były one także nagradzane w konkursach architektonicznych. Czy po dwudziestu latach które upłynęły, zagadnienia rozpatrywane podczas projektowania budynków ZUS i GOZG są mniej aktualne niż były? Myślę że nie. Dlatego też pomysł na opisanie autorskich przemyśleń i dylematów projektowania budynków może stać się pożyteczny dla każdego szukającego odpowiedzi na pytania: czym jest architektura? Czym kieruje się autor poszukujący rozwiązań formalnych, funkcjonalnych i technicznych? Jakie są tego skutki? Przeprowadzone badania mogą mieć następujące znaczenie:

- A. Prezentowana praca może być materiałem źródłowym dla osób zajmujących się studiowaniem zagadnień związanych z kulturą Górnego Śląska, a w szczególności relacji między tradycją architektoniczną a architekturą współczesną.
- B. Wnioski mogą posłużyć jako materiał dydaktyczny dla studentów, szczególnie w kontekście wprowadzania elementów praktyki w procesie nauczania architektury.
- C. Uwagi dokonane w trakcie analizy omawianych budynków mogą okazać się przydatne dla osób uprawiających zawody związane z planowaniem, zarządzaniem programami inwestycyjnymi i dla samych architektów, szczególnie w tej części procesu projektowania i budowy, który dotyczy aspektów związanych z tożsamością i kulturą budowlaną.
- E. Zaprezentowana oryginalna autorska metoda analizy może być inspiracją dla badaczy architektury jak i dla architektów twórców chcących pogłębić refleksję teoretyczną przy ocenie własnej twórczości.

Andrzej Duda